2.5.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Lausunto, HE 147/2017 vp ja HE 11/2018 vp.

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta saada lausua uudelleen yksityisiä teitä koskevasta lainsäädännöstä annetuista hallituksen esityksistä HE 147/2017 vp ja HE 11/2018 vp., joiden valmistelussa Maanmittauslaitos on ollut mukana alusta lähtien. Yksityisistä teistä annettu nykyinen laki (358/1962) tuli voimaan vuoden 1963 alusta. Siltä osin kuin laki koskee Maanmittauslaitosta, se on toiminut hyvin.

Maanmittauslaitokselta on pyydetty lisälausuntoa liittyen ehdotetun uuden yksityistielain oikeusprosesseihin sekä riitojen sovitteluun.

Oikeusprosessit

Maanmittauslaitos ei sinällään ole vastuullinen yksityistielakiin liittyvien muutoksenhakukeinojen toteuttamisessa. Kuten maa- ja metsätalousministeriö on lausunut, Maanmittauslaitos ei ole lupa- tai muutoksenhakuviranomainen. Maanmittauslaitos *de facto* suorittaa lähes kaikki yksityistielain soveltamiseen hyvin keskeisesti liittyvät ensi asteen yksityistietoimitukset, joista valitustie on käräjäoikeuksien yhteydessä toimivien 8 maaoikeuden kautta Korkeimpaan oikeuteen, jos jälkimmäinen myöntää valitusluvan. Oikeustila ei tältä osin muuttuisi. Maanmittauslaitos on ilmoittanut, että se kannattaa molempien hallituksen esitysten hyväksymistä myös muutoksenhakua koskevilta osin.

Muutoksenhaku tiekunnan määräämien tiemaksujen virheellisestä maksuunpanosta ei ole liittynyt Maanmittauslaitoksen toimintaan nykyisen yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaan. Kuten oikeusministeriö on perustuslakivaliokunnan kuulemisessa (vrt. myöhempi PeVL 8/2018 vp.) jo lausunut liittyen lakiehdotuksen 42 §:ään, Maanmittauslaitos ei pidä virheellisenä sitä, että perustevalitukset virheellisestä tiemaksujen maksuunpanosta tiekunnissa ohjataan käräjäoikeuksien asemesta hallinto-oikeuksiin, jos tätä pidetään oikeusistuinsystematiikan mukaisena. Tältä osin hallituksen esityksen muuttamista voidaan harkita. Tähän asti tielautakunta on käsitellyt ehdotetussa 42 §:ssä tarkoitetut asiat, joissa kysymys ei lainkaan ole tieosakkaiden välisen tieyksikköjaon oikeudenmukaisuuden harkinnasta, joka soveltuu parhaiten maaoikeuksiin, vaan verojen tyyppisten tiemaksujen maksuunpanon oikeellisuuden tarkistamisesta. Vuosittainen tai tilikausittainen tiemaksujen maksuunpano on tehtävä lainvoimaisten tiekuntakohtaisten tieyksiköiden mukaan siten kuin tiekunnan kokouksessa on päätetty. Kuten

Maanmittauslaitos
Opastinsilta 12 C
PL 84
00521 Helsinki
Puhelin 029 530 1100
www.maanmittauslaitos.fi/yhteystiedot
kirjaamo@maanmittauslaitos.fi
Y-tunnus 0245954-4
Kotipaikka Helsinki

Allekirjoitettu sähköisesti
Niskala Maija-Liisa (2.5.2018 11:08:58)
Kokkonen Arvo (2.5.2018 12:44:42)

2.5.2018

Maanmittauslaitoksen kiinteistötoimitusmaksupäätöksistä tehtävät perustevalitukset, myös tiekuntien tiemaksuja koskevat perustevalitukset voidaan hyvin osoittaa vastaisuudessa hallinto-oikeuksiin.

Kunnalliset tielautakunnat on ehdotettu lakkautettaviksi uudessa yksityistielaissa. Maanmittauslaitos pitää tätä tarkoituksenmukaisena. Tielautakunnille kuuluneet ne asiat, jotka voidaan käsitellä ja ratkaista yksityistietoimituksessa, ovat tarkoituksenmukaiset siirtää yksityistietoimituksiin, jolloin esimerkiksi Maanmittauslaitoksen ylläpitämien kiinteistörekisterin ja yksityistierekisterin tietosisällöt säilyvät laadukkaina tai jopa paranevat. Maanmittauslaitos korostaa tässä yhteydessä, että eräitä yksityistie-toimitukseen kuuluvia asioita, kuten lisätieoikeuden perustaminen, uuden tiekunnan perustaminen, uuden tieyksikköjaon tekeminen ja tiekuntien yhdistäminen, tulee vastaisuudessa, sikäli kuin uusi yksityistielaki hyväksytään, tieosakkaiden itsensä päätettäväksi ilman viranomaistoimitusta tai vastaavaa muuta menettelyä. Viimeksi mainittu tosin luo haasteen rekisteritietojen laadukkuudelle, jos ilmoitusliikenne tie-kunnilta Maanmittauslaitokseen ei toimi. Tieosakkaille aiheutuvat kustannukset joka tapauksessa tulevat ns. riidattomassa perustilanteessa uuden tien hallinnointia järjestettäessä säilymään nykyisellään tai jopa vähentymään uuden lain myötä.

Kun yhteisöoikeudessa yleensä yhteisön kokouksen päätöksiin ”muutosta” voi hakea käräjäoikeuteen kohdennetulla moitekanteella, mikä koskee esimerkiksi asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksia tai yhteisaluelaissa (758/1989) säänneltyjä osakasten kokouksia (mm. kalastuskunnat), mikä järjestelmä on toiminut hyvin, Maanmittauslaitos pitää korrekteina hallituksen esityksessä (HE 147/2017 vp. sivuilla 80 - 81) esitettyjä perusteita. Jo nykyisessä oikeustilassa on mahdollista kiinteistönmuodostamislain 156 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen sisältämän sääntelyn nojalla kiinteistötoimituksessa käsitellä asianosaisen vaatimusta ns. lisätieoikeuden antamisesta kiinteistölle, vaikka samaa asiaa koskevasta tiekunnan kokouksen päätöksestä olisi tehty käsittelypyyntö tielautakunnalle nykyisen yksityistielain (358/1962) 70 §:n nojalla. Oikeustila ei yksityis-tietoimitukseen kuuluvien asioiden osalta muuttuisi moitekannejärjestelmään siirtymisen takia Maanmittauslaitoksen käsityksen mukaan. Edellä viitattujen toisaalta KML 156 §:n 3 momentin soveltamisesta kiinteistötoimituksissa, kuten lohkomisissa, sekä toisaalta nykyisen yksityistielain 70 §:n soveltamisessa tielautakunnissa ei ole *de facto* ilmennyt käytännön ongelmia eikä Maanmittauslaitoksen tietoon ole tullut tältä osin oikeudellista sekavuutta, joka erityisesti olisi heikentänyt kansalaisten oikeusturvaa.

Esitettyjen oikeudenkäyntikulujen kasvua kansalaisten osalta on kattavasti käsitelty HE:n 147/2017 vp. sivuilla 24 - 26 ja 108 esitetyissä perusteluissa. Se, että maaoikeuden käsittelymaksu nykyisin on poliittisella päätöksellä korotettu 500 euroon, ei liity nyt käsiteltävässä laissa olevaan sääntelyyn ja sen vaikutuksiin. Varsinkin asemakaavojen ulkopuolisilla alueilla, jota yksityistielaki erityisesti koskee, julkisen oikeusavun piiriin yleisesti ovat päässeet entistä laajemmat kansalaispiirit muun lainsäädännön tarkistamisten kautta.

2.5.2018

Riitojen sovittelu

Yksityistielain tunnettuus käytännön lupalakimiesten ja muiden lakiasioita hoitavien henkilöiden keskuudessa on ollut vain keskinkertaista. Hallintolain mukainen neuvonta-velvoite sitoo viranomaisia, kuten Maanmittauslaitosta, yksityistieasioissa, sikäli kuin kysymys on tietoimituksen vireillepanosta tai myös jo tehtyjen toimitusten sisällön tulkinnasta. Suomen tieyhdistys on antanut yksityistielakia koskevaa kansalaisneuvontaa erinomaisesti vuosikausia. Lisäksi Suomen kuntaliiton toiminta on ollut merkityksellistä.

Maanmittauslaitos pitää vastaisuudessa tarkoituksenmukaisena, kun mahdollisissa tulevissa maakunnissa aletaan käsitellä yksityistieasioita, että samassa yhteydessä esimerkiksi yksityistieavustuksia käsittelevät henkilöt ja vastaavat tahot lisäksi osallistuisivat tieriitojen sovitteluun, sikäli kuin esimerkiksi yksityisteiden tiekuntien sisällä ilmenee erimielisyyksiä tieosakkaiden kesken. Kuntaliiton puheenvuoroista eri valiokunnissa tämän lakipaketin käsittelyn yhteydessä voi ulkopuolinen päätellä, että kuntien asemakaava-alueiden kiinteistöinsinööreilläkin olisi resursseja osallistua yksityistieneuvontaan ja tieriitojen sovitteluun. Sovittelu lienee myös mahdollista ELY-keskusvetoisesti sinne mahdollisesti allokoiduin raha-ym. resurssein. Tällainen sovittelu edistää myös Maanmittauslaitoksen toimintaa yksityistielaissa säännellyissä sille kuuluvissa tehtävissä. Mahdollinen osallistuminen riitojen ratkaisemiseen ”välimiehenä” toisi taas Maanmittauslaitoksen toimitusinsinööreihin kohdistettuja tarpeettomia esteellisyysepäilyjä toimituskäsittelyjen yhteydessä, mikä puolestaan vaikeuttaisi toimituskäsittelyjä ja toimitusinsinöörien ns. kolmannen miehen roolia.

Maanmittauslaitos kaikkiaan kannattaa tehtyjä hallituksen esityksiä uudeksi yksityistie-lainsäädännöksi.

Allekirjoitettu sähköisesti
Pääjohtaja Arvo Kokkonen

Allekirjoitettu sähköisesti
Oikeuspalvelujen vastuualuepäällikkö Maija-Liisa Niskala

Maanmittauslaitos
Opastinsilta 12 C
PL 84
00521 Helsinki
Puhelin 029 530 1100
www.maanmittauslaitos.fi/yhteystiedot
kirjaamo@maanmittauslaitos.fi
Y-tunnus 0245954-4
Kotipaikka Helsinki